

**ΠΕΠΟΙΘΗΣΕΙΣ
ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΝΟΣΟ:**

ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΣΕ ΔΕΙΓΜΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΑΝ/ ΜΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Τριανταφύλλου Θ.-Φ., Κλινικός Ψυχολόγος, Ψυχιατρική Κλινική 414ΣΝΕΝ, Διδάκτωρ Παν/μίου Κρήτης
Γιωτάκος Ο., Αρχίατρος Ψυχίατρος, Ψυχιατρική κλινική 414 ΣΝΕΝ, Διδάκτωρ Παν/μίου Αθηνών
Μουτσοπούλου Ε., Τμήμα Ψυχολογίας Παν/μίου Κρήτης
Γούλα Παρασκευή, Ψυχολόγος ΕΛΑΣ
Οικονομοπούλου Μαρία, Νοσηλεύτρια, 401 ΓΣΝΑ

Τα τελευταία χρόνια διενεργείται εντατική έρευνα στον τομέα των στάσεων του κοινού απέναντι στην ψυχική νόσο. Η διερεύνηση των θετικών και των αρνητικών στάσεων (οι τελευταίες οδηγούν συνήθως σε πρακτικές διάκρισης κατά των ατόμων που πάσχουν ψυχικά) προσφέρει πλούσιες πληροφορίες τόσο για την ενημέρωση / εκπαίδευση του ευρύτερου πληθυσμού, όσο και για τον επαναπροσανατολισμό της τακτικής των υπηρεσιών ψυχικής υγιεινής, με στόχο τον «αποστιγματισμό» και την ευόδωση της ψυχοκοινωνικής αποκατάστασης των ατόμων που νοσούν ψυχικά.

ΣΤΟΧΟΣ

- Η διερεύνηση των πεποιθήσεων απέναντι σε συγκεκριμένες ψυχοπαθολογικές οντότητες από ποικίλες ομάδες του ευρύτερου πληθυσμού, βάσει δομημένου ερωτηματολογίου.
- Στην πρώτη αυτή πιλοτική εφαρμογή της έρευνας, επιλέχθηκαν φοιτητές της κατεύθυνσης των Κοινωνικών Επιστημών από το Πανεπιστήμιο Κρήτης.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ

- Δομήθηκε ερωτηματολόγιο που εξετάζει τις βασικές παραμέτρους οι οποίες συνθέτουν τις στερεότυπες αναπαραστάσεις του στίγματος. Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από συστάδες δηλώσεων – παραμέτρων για την Κατάθλιψη, τις Αγχώδεις Εκδηλώσεις και τις Εκδηλώσεις Πανικού, τη Σχιζοφρένεια, την Άνοια, την Ψυχογενή Ανορεξία και Βουλμία, την Κατάχρηση Αλκοόλ και τη Χρήση Τοξικών Ουσιών. Δηλαδή:
 - Οι άνθρωποι που παρουσιάζουν ...
 - Αποτελούν κίνδυνο για τους άλλους
 - Δεν μπορούν να εργασθούν κανονικά
 - Δεν πρέπει να κάνουν οικογένεια
 - Είναι δύσκολο να συνεννοηθείς μαζί τους
 - Είναι συνήθως απομονωμένοι
 - Ευθύνονται οι ίδιοι για την κατάστασή τους
 - Έχουν κληρονομική προδιάθεση
 - Δεν συνέρχονται παρά την θεραπεία
 - Έχουν τάσεις αυτοκαταστροφικές
- (Πβ. Hayward & Bright, 1997 James, 1988 Crisp 1999)
- Θεωρήθηκε ως πλέον κατάλληλη η χρήση πενταβάθμιας κλίμακας του τύπου Likert, (από το σημείο 1=«διαφωνώ απόλυτα» έως το σημείο 5=«συμφωνώ απόλυτα») καθώς επιτρέπει στους ερωτώμενους να καθορίσουν το μέγεθος συμφωνίας ή διαφωνίας τους σε κάθε δήλωση.
- Προηγήθηκε μια σελίδα δημογραφικών ερωτήσεων και στο τέλος της τίθετο η ερώτηση κλειστού τύπου για το κατά πόσον ο ερωτώμενος γνωρίζει προσωπικά κάποιο άτομο που παρουσιάζει ψυχοπαθολογία.
- Το ερωτηματολόγιο ήταν φυσικά ανώνυμο, η συμπλήρωσή του προαιρετική και η διάρκεια συμπλήρωσής του, 7-10 λεπτά.

ΔΕΙΓΜΑ

- Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 262 άτομα:
- 196 γυναίκες (74,8%) και 60 άνδρες (22,9%).
- Ο μέσος όρος ηλικίας ήταν 21,07 έτη.
- Η μεγάλη διαφορά στην κατανομή φύλου αντανακλά την αντίστοιχη κατανομή των φύλων στα τμήματα των σχολών από τα οποία οι ερωτώμενοι φοιτητές προέρχονται:
- 83,2% από το Τμήμα Ψυχολογία, 3,4% από το Τμήμα ΦΚΣ, 6,5% από το Ιστορικό Αρχαιολογικό και 3,5% από τα τμήματα Κοινωνιολογίας, Οικονομικών, Φιλοσοφικής και Παιδαγωγικού Δημοτικής Εκπαίδευσης.
- Σχετικά με τον τόπο προέλευσής τους:
- 37,8% πόλη, 26,7 μεγαλούπολη, 13,4% κομόπολη, 19,5% χωριό, 0,8% αλλοδαπή.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

- Η επεξεργασία των δεδομένων έγινε βάσει του SPSS στο Πανεπιστήμιο Κρήτης
- 63% δήλωσαν ότι γνωρίζουν κάποιον που να παρουσιάζει ψυχοπαθολογία και μάλιστα, από αυτούς, το 8,8% δηλώνει ότι αντιμετωπίζουν κάποιο ανάλογο περιστατικό στην οικογένεια.

Σε ό,τι αφορά την πηγή προέλευσης των γνώσεών τους για να απαντήσουν, δήλωσαν:
48,1% βασίστηκαν στις πανεπιστημιακές τους γνώσεις
18,3% βασίστηκαν σε προσωπικές τους εμπειρίες
14,1% βασίστηκαν σε προσωπικές πεποιθήσεις χωρίς να αναφέρουν συγκεκριμένη πηγή πληροφόρησης
10,7% βασίστηκαν σε πληροφόρηση από τα ΜΜΕ

Οι ποσοστιαίες αναλογίες αποκαλύπτουν ότι η Σχιζοφρένεια συγκεντρώνει τα υψηλότερα ποσοστά συμφωνίας στις παραμέτρους που συνθέτουν τις στερεότυπες αναπαραστάσεις του «στίγματος»

Ακολουθούν η Κατάχρηση Αλκοόλ και η Χρήση Τοξικών Ουσιών

Όλες οι κατηγορίες έλαβαν υψηλή συμφωνία ως προς τις τάσεις αυτοκαταστροφής, εκτός από τις κατηγορίες Αγχώδων Εκδηλώσεων, Πανικού και από την περίπτωση της Άνοιας.

Όλες οι κατηγορίες, εκτός από αυτή της Άνοιας, έλαβαν υψηλή συμφωνία ως προς τη δυνατότητα βελτίωσης με την θεραπεία.

Η συσχέτιση της κάθε δήλωσης του ερωτηματολογίου για την κάθε ψυχοπαθολογική οντότητα με την δήλωση των ερωτώμενων για το αν γνωρίζουν προσωπικά κάποιο περιστατικό με ψυχοπαθολογία αποκαλύπτει στατιστική σημαντικότητα στα παρακάτω:

Για την κατηγορία της Σχιζοφρένειας:

α) για όσους δεν γνωρίζουν κάποιο περιστατικό με ψυχοπαθολογία:

«Αποτελούν κίνδυνο για τους άλλους» 0,132

«Δεν μπορούν να εργασθούν κανονικά» 0,137

«Ευθύνονται οι ίδιοι για την κατάστασή τους» 0,0126

β) για όσους δηλώνουν ότι γνωρίζουν κάποιο περιστατικό με ψυχοπαθολογία:

«Έχουν κληρονομική προδιάθεση» – 0,125

Για την κατηγορία της Ψυχογενούς Ανορεξίας / Βουλμίας και για όσους δεν γνωρίζουν

κάποιο περιστατικό με ψυχοπαθολογία:

«Δεν συνέρχονται παρά τη θεραπεία» 0,143

Για την Κατηγορία Κατάχρησης Αλκοόλ και για όσους γνωρίζουν κάποιο περιστατικό με ψυχοπαθολογία:

«Έχουν τάσεις αυτοκαταστροφής» -0,146

Για την κατηγορία Χρήσης Τοξικών ουσιών και για όσους δεν γνωρίζουν κάποιο

περιστατικό με ψυχοπαθολογία:

«Δεν πρέπει να κάνουν οικογένεια» 0,159

«Είναι δύσκολο να συνεννοηθείς μαζί τους 0,140

«Δεν συνέρχονται παρά τη θεραπεία» 0,141

(Στατιστικώς Σημαντικά για $p < 0.05$)

Με το πέρας της πιλοτικής αυτής εφαρμογής, η έρευνα συνεχίζεται με στόχο και άλλες ομάδες του ελληνικού πληθυσμού.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Crisp, A.H. (1999) The stigmatization of sufferers with mental disorders. *British Journal of General Practice*, 49, 3-4
- Crisp, A.H., Gelder, M., Goddard, E., Meltzer, H. (2005) Stigmatization of people with mental illnesses. Q A follow up study within the Changing Minds campaign of the Royal College of Psychiatrists. *World Psychiatry*, 4:2, 106-113.
- Hayward, P. & Bright, J.A. (1997) Stigma and mental illness: a review and critique. *Journal of Mental Health*, 6, 345-354
- James, A. (1988) Stigma of mental illness Foreword. *Lancet*, 352, 1048
- Rabkin, J.G. (1974) Public attitudes toward mental illness: a review of the literature. *Schizophrenia Bulletin*, 10, 9-33.
- Stuart H. & Sartorius N. (2005) Fighting stigma and discrimination because of mental disorders. In *Advances in Psychiatry* (Ed. Christodoulou G.N.), vol. II, 79-86.